

KRUSZYWA I WYPEŁNIACZE	NORMA BRANŻOWA	BN-84
	Kruszywo mineralne	6774-05
	Kruszywo kamienne łamane do nawierzchni kolejowych	Zamiast BN-74/6774-02
		Grupa katalogowa 0718

1. WSTĘP

1.1. Przedmiot normy. Przedmiotem normy jest kruszywo kamienne łamane stosowane do nawierzchni kolejowych.

1.2. Zakres stosowania przedmiotu normy. Postanowienia normy należy stosować przy ocenie kruszywa łamanego przeznaczonego do nawierzchni kolejowych.

1.3. Określenia — wg PN-78/B-01100 i PN-77/B-06714/01.

2. PODZIAŁ I OZNACZENIE

2.1. Podział na grupy, podgrupy i rodzaje — wg PN-78/B-01100.

2.2. Rodzaje. W zależności od składu ziarnowego do nawierzchni kolejowych stosuje się następujące rodzaje kruszywa łamanego:

- kliniec 4/20,
- kliniec 4/31,5,
- kliniec 20/31,5,
- tłuczeń 31,5/50.

2.3. Klasy. W zależności od właściwości fizyko mechanicznych kruszywo do nawierzchni kolejowych dzieli się na klasy: I, II i III.

2.4. Oznaczenie

2.4.1. Sposób budowy oznaczenia. Oznaczenie powinno zawierać następujące dane:

- nazwę rodzaju i symbol frakcji kruszywa wg 2.2,
- symbol klasy wg 2.3,
- numer normy.

2.4.2. Przykład oznaczenia tłucznia frakcji 31,5/50, klasy I:

TŁUCZEŃ 31,5/50 I BN-84/6774-05

3. WYMAGANIA

3.1. Wymagania w zależności od pochodzenia i rodzaju surowca skalnego — wg tabl. 1.

Tablica 1

Lp.	Wyszczególnienie właściwości	Klasy		
		I	II	III
1	2	3	4	5
1	Wytrzymałość na ściskanie w stanie powietrznosuchym skały do produkcji kruszywa łamanego, MPa, nie mniejsza niż	160	140	80
2	Ścieralność w bębnie Devala, %, nie większa niż	4,0	6,0	8,0
3	Nasiąkliwość, % w stosunku do suchej masy kruszywa, nie więcej niż			
	a) dla kruszywa ze skał magmowych i przeobrażonych	1,5	2,0	3,0
	b) dla kruszywa ze skał osadowych	2,0	3,0	5,0
4	Odporność na działanie mrozu, % ubytku masy, nie więcej niż			
	a) dla kruszywa ze skał magmowych i przeobrażonych	2,0	3,0	10,0
	b) dla kruszywa ze skał osadowych	2,0	5,0	10,0

3.2. Wymagania w zależności od stopnia przeróbki technicznej — wg tabl. 2.

Tablica 2

Lp.	Wyszczególnienie właściwości	Gatunki	
		1	2
1	Skład ziarnowy		
	a) ziarna mniejsze od 2 mm (łącznie z pyłem) odsiane na mokro, %, nie więcej niż	2,0	3,0
	b) zawartość frakcji nominalnej, %, nie mniej niż	85,0	75,0
	c) zawartość podziarna, %, nie więcej niż	10,0	15,0
	d) zawartość nadziarna ¹⁾ , %, nie więcej niż	10,0	15,0
2	Ziarna niekształtne, %, nie więcej niż	30,0	35,0
3	Zanieczyszczenia obce, %, nie więcej niż	0,1	0,2

¹⁾ Maksymalny wymiar ziaren tłucznia nie powinien przekraczać 90 mm.

Zgłoszona przez Instytut Badawczy Dróg i Mostów
Ustanowiona przez Ministra Komunikacji dnia 27 sierpnia 1984 r.
jako norma obowiązująca od dnia 1 stycznia 1985 r.
(Dz. Norm. i Miar nr 14/1984 poz. 28)

4. TRANSPORT I PRZECHOWYWANIE

4.1. Transport. Kruszywo należy przewozić w warunkach zabezpieczających go przed zanieczyszczeniem, zmieszaniem z kruszywem innego rodzaju, klasy i gatunku, a także przed gromadzeniem się w środkach transportowych w strefie nadpodłogowej ziaren mniejszych niż 2 mm, wyłukiwanych opadami atmosferycznymi z przewożonej masy kruszywa.

4.2. Przechowywanie. Kruszywo należy przechowywać w warunkach zabezpieczających go przed zanieczyszczeniem, zmieszaniem z kruszywem innego rodzaju, klasy i gatunku.

5. BADANIA

5.1. Program badań

5.1.1. Badania niepełne obejmują sprawdzenie właściwości:

- składu ziarnowego (tabl. 2, lp. 1),
- zawartości ziaren niekształtnych (tabl. 2, lp. 2),
- zawartości zanieczyszczeń obcych (tabl. 2, lp. 3).

5.1.2. Badania pełne obejmują sprawdzenie właściwości:

- wymienionych w 5.1.1,
- wytrzymałości na ściskanie skały (tabl. 1, lp. 1),
- ścieralności w bębnie Devala (tabl. 1, lp. 2),
- nasiąkliwości (tabl. 1, lp. 3),
- odporności na działanie mrozu (tabl. 1, lp. 4).

5.2. Częstotliwość i miejsce wykonania badań. Badania niepełne powinny być wykonywane dla każdej partii kruszywa przedstawionej do odbioru. Badania pełne powinny być wykonywane co najmniej raz w roku, przy każdej zmianie surowca skalnego oraz wg potrzeb odbiorcy w laboratorium producenta, odbiorcy lub w laboratoriach upoważnionych instytucji.

5.3. Skład i wielkość partii. Partia obejmuje kruszywo jednego rodzaju, klasy i gatunku, pochodzącego z jednego zakładu i złoża o wielkości 1500 t. Jeżeli ilość kruszywa do odbioru jest większa, należy podzielić ją w ten sposób, aby nie przekraczała wielkości 1500 t. Mniejsze ilości kruszywa należy uznać za oddzielne partie.

5.4. Pobieranie i przygotowanie próbek

5.4.1. Pobieranie próbek — wg PN-76/B-06721.

5.4.2. Wielkość średniej próbki laboratoryjnej wyraża się jej masą i powinna wynosić nie mniej niż podano w tabl. 3.

Tablica 3

Wymiar boku oczka górnego sita kontrolnego, mm		20	31,5	50
Najmniejsza masa średniej próbki laboratoryjnej do badań, kg	niepełnych	15	45	70
	pełnych	50	75	100

5.5. Opis badań

5.5.1. Oznaczanie składu ziarnowego — wg PN-71/C-04501 metodą na mokro, przy zastosowaniu następującego zestawu sit kontrolnych o boku oczek kwadratowych: 2; 4; 20; 31,5 i 50 mm.

Wielkość próbki analitycznej do badań należy przyjąć wg tabl. 4.

Tablica 4

Wymiar boku oczka górnego sita kontrolnego, mm	20	31,5	50
Najmniejsza masa próbki analitycznej, kg	4	20	30

5.5.2. Oznaczanie zawartości zanieczyszczeń obcych — wg PN-76/B-06714/12.

5.5.3. Oznaczanie wytrzymałości na ściskanie skały w stanie powietrznosuchym — wg PN-84/B-04110.

5.5.4. Oznaczanie ścieralności w bębnie Devala — wg PN-78/B-06714/41.

5.5.5. Oznaczanie nasiąkliwości — wg PN-77/B-06714/18.

5.5.6. Oznaczanie odporności na działanie mrozu — wg PN-78/B-06714/20.

W przypadku uzyskania pozytywnego wyniku po 5 cyklach badania metodą krystalizacji kruszywo należy uznać za odporne na działanie mrozu; w przypadku wyniku negatywnego należy wykonać 25 cykli zamrażania i odmrażania metodą bezpośrednią wg PN-78/B-06714/19, przy czym wynik tego badania należy uznać jako decydujący.

5.5.7. Oznaczanie zawartości ziaren nieforemnych — wg PN-78/B-06714/16.

5.6. Zaświadczenie o jakości. Do każdej partii wysyłanej odbiorcy, określonej wg 5.3, należy dołączyć zaświadczenie o jakości, zawierające dane:

- nazwę i adres producenta,
- datę i numer kolejny zaświadczenia,
- oznaczenie wg 2.2,
- wynik badań poszczególnych właściwości kruszywa:
  - niepełnych — z próbek pobranych z partii kruszywa,
  - pełnych — z próbek reprezentujących partię kruszywa,
- wymagania dotyczące poszczególnych właściwości kruszywa wg niniejszej normy,
- masę dostarczonego kruszywa,
- pieczętkę i podpis osoby odpowiedzialnej.

5.7. Ocena wyników badań. Partię kruszywa należy uznać za zgodną z wymaganiami normy, jeżeli wszystkie wyniki badań wymienione w normie dadzą wynik pozytywny.

K O N I E C

INFORMACJE DODATKOWE

1. Instytucja opracowująca normę — Instytut Badawczy Dróg i Mostów, Warszawa, ul. Stalingradzka 40.

2. Istotne zmiany w stosunku do BN-74/6774-02

a) wprowadzono podział kruszywa na rodzaje, uwzględniający przeznaczenie kruszywa i wymagania mechanizacji robót nawierzchniowych,

b) wprowadzono graniczny dolny wymiar ziaren tłuczni równy 31,5 mm,

c) podwyższono wymagania w zakresie odporności kruszywa na działanie mrozu,

d) obniżono wymagania w zakresie nasiąkliwości kruszywa,

e) podwyższono wymagania w zakresie transportu kruszywa,

f) wprowadzono zasady pobierania próbek do badań wg PN-76/B-06721,

g) wprowadzono oznaczanie zawartości ziaren do 2 mm metodą na mokro,

h) wprowadzono jednostki miary układu SI.

3. Normy związane

PN-78/B-01100 Kruszywa mineralne. Podział, nazwy i określenia

PN-84/B-04110 Badania materiałów kamiennych. Wytrzymałość na ściskanie

PN-77/B-06714/01 Kruszywa mineralne. Badania. Podział, nazwy i określenia badań

PN-76/B-06714/12 Kruszywa mineralne. Badania. Oznaczanie zawartości zanieczyszczeń obcych

PN-78/B-06714/16 Kruszywa mineralne. Badania. Oznaczanie kształtu ziarn

PN-77/B-06714/18 Kruszywa mineralne. Badania. Oznaczanie nasiąkliwości

PN-78/B-06714/19 Kruszywa mineralne. Badania. Oznaczanie mrozoodporności metodą bezpośrednią

PN-78/B-06714/20 Kruszywa mineralne. Badania. Oznaczanie mrozoodporności metodą krystalizacji

PN-78/B-06714/41 Kruszywa mineralne. Badania. Oznaczanie ściepności w bębnie Devala

PN-76/B-06721 Kruszywa mineralne. Pobieranie próbek

PN-71/C-04501 Analiza sitowa. Wytyczne wykonywania

4. Symbol wg SWW — 1411-263, 1411-273.

5. Autorzy projektu normy — mgr inż. Marian Głazewski, mgr inż. Faustyn Karpiński — Instytut Badawczy Dróg i Mostów.